

БІЛИЙ ДЕНЬ НАДІЇ НА "МРІЮ"

Світає... Настав білий день. Ширяють вільні птахи. Україна теж, все своє життя, поривається до волі. Україна теж, мала, має і матиме крила. Чи це крила Скіфських і Сарматських Вершників, які не мчали, а летіли. Чи це крила Руського Воїнства, Козацьких Полків, Гайдамацьких Загонів, Січового Стрілецтва, Галицької і Надніпрянської Армії, Активістів ОУН, Орлів УПА і АТО, які своїми крилами затулили Україну від наступу зла. Здійнялась Україна в холодну, непривітну синь неба – крилами Небесної Сотні. Крім невидимих крил, Україна має дула автоматів, кулеметів, артилерії, танків... Але зараз мова переважно про крила, небо, висоту.

Чим більше в Україні озброєних до зубів ангелів-охоронців, тим вище здіймається вона у своїй славі. Нова, Велика Україна - це Україна війни, це агресивна держава. Інакше - не може бути за означенням. Україна купалась в променях слави, була вільною, степовим яструбом різала небо, тільки тоді, коли горіла агресією і дихала війною на оточуючий, меркантильний світ. Багато хто ламав Україні крила... Бо зависоко любить літати! Ламали москалі, які здебільшого "переварили" більшу половину континенту, а Україну не змогли і ніколи не зможуть. Ламали поляки, але самі зламались і втратили свою державу на великий час. Ламав їй крила і найнебезпечніший диктатор всієї земної цивілізації, геній зла – Йосип Сталін. Ламали інші... Але не зламав ніхто!

Скільки б не згорала Україна – вона підіймається з попелу завжди. Багато хто, цього ніяк не втямить, адже історія нікого не вчить, окрім як - найпроникливіших. Україна горіла Майданом, а тепер піднімається з попелу небуття, могутніми змахами крил Небесної Сотні і героїв східного фронту. Але

крила бувають не тільки духовними. Україна має також міцні, величезні, металеві крила, крила літаків Олега Антонова, конструкторське бюро (КБ) якого, було створене 31 травня, 1946 р. в Києві.

Великий шлях еволюції здолали залізні птахи України. Вінець – найбільший літальний гігант світу – український транспортний літак: АН 225 "Мрія", адже такий розмах крил, може мати тільки мрія і більше ніщо, у цьому білому світі, у цей білий день. Українська Мрія втричі більша за найбільший літак, найбільшої (по факту) країни світу – США. Поки це, тільки біла мрія України, яка "то виринає, то потопає в хмарах", викликаючи у заздрісної москальні – "зубний скрежет" і "триповерхові компліменти". Азовський Рух, крокує своїм шляхом твердо, залізною, невідступно – щоб небесна мрія з найбільшими в світі, білими крилами - перетворилась на ще більшу, світлу реальність, вже тут – на священній, українській землі...

Щоправда і небесну білу Мрію, готова спалювати перекупна, крамарська влада, призначивши керувати заводом Антонова – колишнього продавця машин. Небесному польоту, авіаційному життю – вона протиставляє грошову, приземлену суть. Ангелів Майдану і Війни, вона кидає за ґрати – щоб не піднімали своїми змахами крил Україну, щоб їх спинила стеля "одиночки". Українській Нації, влада прив'язує до шиї гантелі тарифів, цін, русифікації, корупції, грабежу. Влада та її чиновники – чужі Україні кроти, які у своїх норах, як у казочці про Попелюшку, вічно рахують на рахівниці своє золото, яке ніколи не зможуть витратити. Вони самі не полетять і нам намагаються не дати. Дарма, адже ми народжені для неба...

© Ярослав ЧОРНИЙ

«УКРАЇНСЬКІ СІМЕЙНІ ЦІННОСТІ»

Призначення та першочергові функції держави полягають, насамперед, у забезпеченні національної безпеки та процвітання суспільства. Збереження та захист традиційних сімейних цінностей – невід’ємна складова та передумова соціального процвітання. Під традиційними сімейними цінностями у цій статті маються на увазі класичні історичні уявлення про родину, важливість оформлення шлюбу та сталості шлюбних стосунків, народження та виховання дітей у сім’ї з обох батьків, традиційні ролі чоловіка та жінки, вірність, взаємоповагу всіх членів родини та стійкий пріоритет збереження шлюбу над розлученням...

Сім'я як "первинна клітинка суспільства" має найбільший вплив на психологічне, а часто і фізичне здоров'я, щастя та благополуччя її членів, виховання дітей, які у сім'ї отримують перші і найстійкіші уявлення про всі аспекти приватного та суспільного життя, моральні цінності, моделі поведінки, тощо. Хоча за звичайних умов втручання владних органів у приватне життя громадян є недопустимим, у ситуації, коли суспільство і церква демонструють неспроможність

вирішити проблеми, які сьогодні стоять перед інститутом сім'ї та конкретними родинами, лише держава має реальні можливості та механізм впливу на ситуацію, і повинна використати їх. Для того є низка причин...

Тенденції руйнування традиційних сімейних цінностей триває у всіх розвинених країнах західної цивілізації. Чинниками цього є, насамперед, свобода сексуальних стосунків, пропаганда егоїстичного та споживацького способу життя, небажання все більшої кількості людей вступати в шлюб за церковним, або світським обрядом. Молоді люди визначають своїми пріоритетами навчання, кар'єру та матеріальне забезпечення, а значимість інституту сім'ї піддають сумніву.

За даними Європейської економічної комісії ООН, середній вік вступу до шлюбу у європейців – більше 30 років. І тенденції такі, що молодята продовжуватимуть старіти. Це означає, що найбільш репродуктивний період життя людини проходить поза сім'єю, при значній кількості сексуальних контактів. В наслідку - аборти, або виникнення неповної сім'ї, де дитина виховується одним із батьків (у Швеції, приміром, таких більше 50%). Власне, дані про старіння та скорочення європейського населення говорять самі за себе. Додайте до європейських тенденцій українські негаразди – несприятливі економічні умови, епідемії туберкульозу, ВІЛ, серцево-судинних та онкологічних захворювань – і прогноз ООН про скорочення населення України до 2030 р. до 40 млн. осіб виглядатиме занадто оптимістично. Найчастіше молоді пари живуть разом без легалізації стосунків та легко переходять з одного союзу до іншого.

Не засуджуючи громадянські шлюби в цілому, автор цієї статті критично ставиться до зведення їх на рівень норми, замість традиційних узаконених союзів. Різниця між "громадянськими" та офіційними шлюбами полягає у тому, що любов та відданість в другому з них є не тільки моральним, але і юридичним, і суспільним зобов'язанням, що укріплює сім'ю. Адже в разі укладання офіційного шлюбу на захист сім'ї стає, як це не дивно звучить тепер, усе суспільство. Тож і подружжя, і їхні батьки, а згодом і діти почуватимуться безпечніше. В Україні кількість шлюбів у 2-3 рази перевищує кількість розлучень. Так, у 2008 р. було

zareєстровано 321 тис. 992 шлюбів та 166 тис. 836 розлучень. Європейська статистика дає приблизно таке ж співвідношення...

Найміцнішими є сім'ї в Західній Україні, де традиції, звичаї та релігія значнішою мірою зберігають своє значення. Варто зазначити, що розлучення є найбільш поширеним серед молоді у перші роки шлюбу. А це є свідченням того, що сімейним цінностям треба навчати, їх треба виховувати. Тим більше, що чимало молодих людей виховувалися в неповних сім'ях. Інститут сім'ї сьогодні позбавлений ефективних механізмів захисту.

В чому проблема? На жаль, як і в багатьох інших сферах, державна політика захисту сім'ї багато в чому являє собою неефективний юридичний позитивізм, декларацію та прагматизм, замість мудрого та зваженого прийняття та впровадження рішень. Збільшення матеріальної допомоги при народженні дитини є недостатнім заходом. Це підтверджує європейський досвід. Особливо суттєву, порівняно з іншими європейськими країнами, економічну та соціальну допомогу родинам надає Франція, утім 43% французів у 2002 р. були народжені поза шлюбом, а вік вступу до першого шлюбу, у порівнянні з 1980 р., зріс на 5 років. Не збільшення кількості міністерств та відомств, а розумний захист на законодавчому та виконавчому рівнях сім'ї та впровадження традиційних сімейних цінностей у формальну та неформальну освіту та інформаційний простір, в тому числі, за допомогою інститутів громадянського суспільства, мають стати метою держави. Це означає і обмеження інформаційного простору від антисімейних моделей поведінки.

Оскільки ми живемо в інформаційному суспільстві, я вважаю що необхідно законодавчо обмежити розповсюдження інформації, яка прямо заперечує або принижує традиційні сімейні цінності. І навпаки, збільшити кількість та якість інформаційних продуктів, що сприяють розумінню важливості для повноцінного життя міцних родинних стосунків. Наприклад, не можна, на мою думку, популяризувати шлюбну невірність – явно аморальну поведінку, яка ще й сприяє поширенню статевих захворювань. Звичайно, запропоновані кроки означають збільшення втручання держави у сферу приватного життя. Але держава може вдатися і до примусового регулювання, коли йдеться про катастрофічний занепад чи не головного суспільного інституту – сім'ї. Так,

"примушення до сім'ї" з боку держави може розглядатися як порушення прав і свобод людини, насамперед, право на життя, на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, права вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію. Але, по-перше, всі ці права мають обмеження, зокрема, з метою захисту національної безпеки, громадського порядку та економічної безпеки держави, захисту життя і здоров'я, моралі, прав і свобод інших людей. По-друге, йдеться про заборону в ім'я збереження традиційних сімейних цінностей та суспільних норм моралі.

Треба знову навчати людей, що життя здорової дорослої людини у сім'ї є нормою, що додержання системи традиційних сімейних цінностей є передумовою щасливого, плідного життя. Не треба нав'язувати ідеали, але варто спонукати кожную людину переглянути власні уподобання та критично оцінити свою поведінку.

Важливо пам'ятати, що кожному праву відповідає обов'язок, а свобода починається з відповідальності, а не з анархії, у тому числі, анархії слова. Перед Україною має постати питання про зміну державної політики в царині охорони сім'ї. Треба розказувати і показувати в інформаційному просторі суспільну та особисту користь від створення, існування та збереження здорової та міцної родини. А усе те, що нівелює роль і цінність сім'ї, обмежити, або й заборонити. Так, стаття 51 Конституції України твердить, що сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою. Тож саме час державі ставати до роботи – захистити сім'ю. Необхідно усвідомити основоположну роль родини в житті суспільства. А також усвідомити кризу, яку наразі переживає інститут сім'ї, і знайти волю побороти цю кризу, у тому числі, вдаючись до непопулярних заходів.

© **Анастасія МОСКАЛЕНКО**

«ЖИВЕМО В ЕПОСІ НАЦІОНАЛІЗМІВ»

Успіх української національної революції залежатиме не тільки від бажання української нації жити самостійним життям, але в першу чергу від її внутрішньої духової наснаги здобути й зберегти самостійність. Як каже Микола Сціборський, *«український націоналізм вірить у націю і весь концентрат своєї сили вкладає на те, щоб пересякати ціле внутрішнє і духове її єство вірою в себе, почуттям сили і соборної єдності й ідеєю величності»*.

Романтичний ідеалізм, яким пересякнена націоналістична література є саме тим відкликом до духовості української людини з метою розгорнення й сформовання її духової сили, її віри в вищі духові якості і її месіаністичного покликання завершити історичну місію нації. Юліян Вассиян пише в одному місці: *«Аж тоді коли в дні кривавих річниць гомін предківських діл обійме всю українську землю, тоді Україна відчує незрушну вагу свого минулого і зможе певно досягнути по свою прийдешність»*. А Теодор Курпіта у поетичній формі бачив українське національне відродження як вставання "Батьківщини з заліза і сердець". Поворот до історичного минулого, постійне наголошування давньої історичної слави, тенденція націоналістичних рухів, як підмітив Джаваргальяль Неру, намагались "вертатись назад до минулого", "шукання культурного коріння, чогось, що упевнило б у власній вартості", не має в українській націоналістичній літературі на меті тільки доказувати національну окремішність чи національні права України.

Основне завдання цього відклику до традицій це намагання пересадити духові коріння української людини на природний їй багатий ґрунт національних традицій щоб виплекати здорове дерево етики національного співжиття й дії. Бо ж національна революція має бути не так збройним повстанням за незалежність, як радше духовим переродженням людини на мірку, як казав Вассиян, "героїчного життя", в площину ідеалізму так в боротьбі, як і в державному житті.

Основним заложенням націоналістичної етики є розуміння нації як родини братів. Це розуміння, як стверджує Олег Ольжич, ґрунтується на українській історичній свідомості пов'язання живучого покоління зі своїм родом. *«Цей міт роду, як ми його*

назвали, можна історично ствердити як великий рушій української свідомості і знайти в ньому притаманне українське охоплення суті національної спільноти. Таке українське розуміння різниться від державного (романського) та природничого (кров) германського розуміння нації, як різниться воно теж від панівного територіального патріотизму, який знало недавнє минуле. Є в ньому момент походження, схоплений більш містично. нематеріально». З цього розуміння випливає також і націоналістична концепція духової соборності української нації, як передумова успіху визвольної боротьби й державного будівництва.

Осип Бойдуник вказує на те, що *«коли ми хочемо, щоб з нами ворог числився, а також якщо хочемо здобути сильні світові, і міжнародні позиції, ми мусимо виявити власну реальну силу так фізичну, як і моральну»*, а здобути її можна тільки мобілізацією всіх національних сил. Питання однак не тільки в фізичній мобілізації, як радше, і перш усього, в духовій мобілізації, відкинувши у процесі визвольної боротьби всі ті дрібніші справи, які ділять окремі одиниці й групи одиниць, і об'єднавшись в одному духовому фронті.

Одним з непорозумінь щодо українського націоналістичного руху так серед його політичних противників, як навіть і серед деяких кіл націоналістичного середовища, було ставлення українського націоналізму до політичних партій. Будучи негативним, воно викликало в одних обвинувачення українського націоналістичного руху в тоталітаризмі, а в інших спроби практикувати політичний тоталітаризм. Це непорозуміння існує ще й до сьогодні і тому необхідно докладніше розглянути це питання. По-перше, треба спростувати помилкове уявлення про тоталітаризм українського націоналізму й Організації Українських Націоналістів. Впливи ідей про перевагу монопартійної системи в національно-державному житті не минули й Українського Націоналістичного Руху в початковому періоді його існування. Це були роки, коли Український Націоналістичний Рух не вийшов ще був далеко поза вузькі рамки розуміння української національної революції як, по суті, збройного чину ударних "залізних когорт" Організації Українських

Націоналістів, організованих на військовий лад, з залізною військовою дисципліною, якій мусіла підпорядкуватися і вся нація в інтересах успіху самої боротьби.

Однак вже перед Другою світовою війною, а особливо, як це стверджує Ярослав Гайвас у розвідці "Коли кінчалася епоха", у зустрічі з дійсністю революційної боротьби сперту в Карпатській Україні, а згодом під час Другої світової війни, ОУН зрозуміла, що успіх революції полягас не в наявності елітарних бойових груп, а в масовості національного чину, в координованій дії всіх національних сил. Тому то Резолюції III-го Великого Збору Українських Націоналістів, найвищого законодавчого органу українського націоналістичного руху, стверджували: *«Намагання монополізації українського життя однією партією є... протиприродні і заздальгідь засуджені на невдачу... Здиференційованість українського суспільства — це явище нормальне, але вона не повинна переходити певних меж, щоб не атомізувати нашого суспільства. Вона повинна знаходити розв'язку в національній солідарності, як головній прикметі всякого політично-дозрілого народу... Приймаємо як факт існування в українському світі, поруч націоналістичного руху, ще цілого ряду інших політичних і світоглядних течій. Однак лише націоналістична ідея може стати найпевнішою підвалиною визволення і державницького скріплення української нації. Тому націоналізм бореться і боротиметься за свою провідну роль в українському житті».*

Тоталітаризм ворожий націоналістичному розумінню людини, як духової істоти з власною суверенною гідністю, й нації, як духової спільноти родини, а також і націоналістичному розумінню національного розвитку через запевнення найповнішого індивідуального розвитку і творчості. Тоталітаризм, навіть з найкращими й найбільш ідеальними інтенціями, означає обмеження індивідуальної свободи і має тенденцію перетворитися в поліційну бюрократію, в якій інтереси володіючої групи, а не інтереси нації, в цілому, стають самоціллю панування. Ще в ранніх початках існування ОУН один з перших ідеологів українського націоналізму Сціборський писав, критикуючи італійський фашизм, що *«перманентна диктатура з правила схильна позначати життя надмірним етатизмом і витворювати культу своєїрідної "поліційної держави", що гальмують розвиток суспільства та*

індивідуальності». А затверджена V-м ВЗУН Програма ОУН стверджує, що *«Українська Національна Революція, як вислів прагнень всього українського народу, має на меті добро цілої української нації, а не інтереси окремих клас, груп, чи одиниць»*.

Тоталітаризм і групова диктатура означають рабство, яке веде до розпорошення національної творчої енергії, на зусилля володіючої групи зберегти її панівне положення, і поневолених мас — скинути накинене їм володіючою групою ярмо. Це постійне змагання між пануючою й поневоленою групою ослаблює національний організм і при певних зовнішніх політичних обставинах може привести до втрати державності й національної незалежності, тобто того, за що первісно боролася нація. Українському ж націоналізмові йдеться про те, щоб не тільки здобути українську державу, але й закріпити ці здобутки всестороннім розвитком всіх потенціальних національних сил не для сучасного покоління чи групи, а для майбутніх поколінь, отих "ненароджених".

Визнаючи принцип демократії в політичному житті, в якому здорова політична конкуренція окремих політичних груп творить запоруку кристалізації і вдосконалювання ідей та охорону проти закостеніння в "поліційній системі", і в людських взаємовідносинах побудованих на визнанні гідності людини й вищих вартостей у людині, український націоналізм є проти партійництва, особливо під час визвольних змагань. Нація є понадпартійна і понадгрупова спільнота і її інтересів не вільно розглядати через призму партійних інтересів і соціально-політичних програм.

Опозиція українського націоналістичного руху до партійництва — ставлення інтересів групи понад інтересами цілості, зосередження енергії й уваги на групову боротьбу за впливи — виходила з характеру українських партій і їх підходу до національного визволення під час українських визвольних змагань 1917-1922 рр. і після них. Цей підхід був оснований на утотожнюванні національних інтересів з інтересами окремих партій створених на вузькій класовій базі, а часто навіть на вузькій територіальній базі. Тому теж головна увага партій була звернена на забезпечення тих

класових чи територіальних інтересів, а національна державність розглядалася тільки як засіб здійснення тих групових інтересів. Ставлення вузьких групових і класових інтересів на перший план в діяльності партій часто вело до погодження співпрацювати з окупантом, якщо він обіцяв ці інтереси задовольнити. Яскравим прикладом такого підходу була співпраця українських комуністів і боротьбістів, які також у певній мірі були українськими патріотами — з московськими більшовиками.

Дещо подібні випадки ми бачили і на західних українських землях, де окремі партії пішли на співпрацю з окупантами в ім'я "реальних здобутків". Ставлячи питання національного визволення в перспективу добра майбутніх поколінь, а не для вдоволення дрібних інтересів сучасного покоління, перетворивши національну філософію з філософії земного епікуреїзму в філософію ідеалістичного служіння майбутньому, український націоналізм дав сенс і зміст національно-визвольній боротьбі навіть в тих умовах, коли сучасність не давала багато надій на її близький успіх.

Національне визволення ставало для українського націоналіста ідеалом життя, а не програмою влаштування особистого життя якнайвигодніше. Як і кожна революція, українська національна революція в розумінні українського націоналізму, має, за ближчу мету, конкретні національні й соціальні здобутки для тих, які цю революцію ведуть. Але ці здобутки не є остаточною самоціллю, бо навіть якщо на довгому шляху революційної боротьби її учасники не дочекаються успішного її завершення, то все ж вони борються зі свідомістю, що їхні дії стануть фундаментом для щастя майбутніх поколінь. Цей ідеал самопожертви чи не найкраще висловлений Шевченком у його готовості терпіти і вмерти в неволі на чужині з надією, що його віршідами пробудять нарід до боротьби за волю, допоможуть збудувати "вільну, нову" національну сім'ю, яка може колись згадає й поета "не злим, тихим словом".

Поскілки успіх національної революції зумовлюється консолідацією всіх сил, український націоналізм виступив проти всього, що могло ослаблювати цю консолідацію. Як виявив досвід минулого, політична консолідація політичних партій в умовах боротьби не є завжди стабільна, а конкуренція партій і навіть боротьба за опанування політичного проводу задля переведення в життя політичних програм

ослаблює визвольний фронт. Саме тому український націоналізм рішуче виступив проти елементів партійності у визвольній боротьбі і станув на позиціях необхідності єдиного понадпартійного українського фронту, відсуваючи питання партійних програм на час, коли такі програми можна буде реалізувати у вільній державі.

Ще в 1928 р. Сціборський писав у "Розбудові Нації": *«Ні політична партія, ні суспільна класа, ні стан не відповідні як становище, з ясного можна було б обняти, зрозуміти і кермувати життям нації, бо всі вони однобічні... Тому ніодна з цих форм не підходить для цілей націоналізму, що остається тим, чим він є, власне шляхом поборення в собі духа партійності, класовості, становості. Головним предметом його прямування є зісуцільнювання різного при допоміж доповнення і синтези, а не упрощування його шляхом виключення і негації... Метою його є найвищі синтетичні досягнення при найменшій затраті форм різнорсдности життя та при найменшому обмеженні індивідуальної свободи»*.

Цей принцип національної соборності! дії, синтези національного думання й зусилля при максимальній пшані до індивідуальної свободи й гідності людини залишається далі в основі націоналістичного підходу до питання української визвольної політики.

У практичній політичній діяльності Український Націоналістичний Рух і Провід Українських Націоналістів постійно намагалися довести до об'єднання українських політичних сил в один національний визвольний фронт. Ці заходи почалися ще в 1920-х рр. після смерті Симона Петлюри. З пізніших заходів можна згадати організування спільних всеукраїнських виступів перед Лігою Націй у 1930-х рр., створення Українського Національного Об'єднання в Карпатській Україні в 1938 р., створення Української Національної Ради в Києві в 1941 р. а згодом Всеукраїнської Національної Ради в 1942 р., всеукраїнської політичної репрезентації в жовтні 1944 р., ініціативу в реорганізації Державного Центру Української Народньої Республіки й створення Української Національної Ради в 1945-1946 рр., і врешті, на суспільній площині, намагання націоналістичних суспільно-громадських організацій на еміграції довести до скликання Світового Конгресу Українців і створення Світового Союзу Вільних Українців.

© **Юрій ПУНДИК**

«АТЕНТАТ МИРОСЛАВА СІЧИНСЬКОГО»

Галичина була найбільшою провінцією Австро-Угорської імперії. До держави Габсбургів приєднана після поділу Речі Посполитої 1772 р. й отримала назву Королівства Галичини й Володимирії. На півночі до неї також входила частина історичної Волині, а на заході — південна Малопольща із Краковом. Столицею став Львів. Після реформ початку 1860-х рр. отримала широку автономію. Намісник, якого призначав і відкликав імператор (цар), керував адміністрацією провінції. Крайовий сейм — парламент автономії — засідав у теперішньому головному корпусі Львівського університету.

Із другої половини XIX ст. загострилися стосунки між двома найбільшими народами габсбургівської Галичини — поляками й українцями. Перші проживали в західній частині механічно зліпленої провінції й у містах по всьому краї — поряд із євреями. Українці (тодішня назва — русини) становили більшість у центрально-східній частині...

У неділю, 12 квітня 1908 р., цісарський намісник Галичини 46-річний граф Анджей Потоцький приймав прохачів у будинку намісництва на Гетьманських валах у Львові. Близько першої дня до його кабінету зайшов студент права Мирослав Січинський, віку 20 років. Розгорнув папери і дістав револьвер: *"Се за наші кривди, за вибори, за смерть Каганця!"* — вигукнув він. Пролунали 4 постріли, Потоцький упав. Перша куля потрапила в ліве вухо й зачепила мозок. Наступні пробili лоб, палець лівої руки і ліве плече. До кабінету вбіг секретар. Почалася паніка. Січинський поклав револьвер на підлогу, вийшов до передпокою і сів. За півгодини прийшов поліцейський комісар, українець Бігун, Січинський пішов до нього із зізнанням. Бігун замовив фіакр, аби відвезти його до поліції...

Мирослав Січинський народився в селі Чернихівці неподалік Збаража (нині

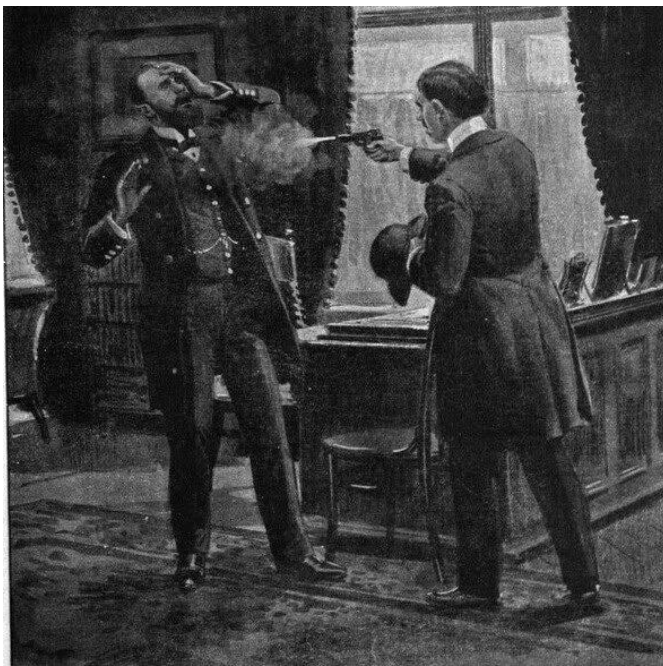
Тернопільщина) в родині священика. Після навчання в Коломийській і Перемишльській гімназіях вступив на правничий факультет Віденського університету. Згодом продовжує навчання у Львівському університеті. У 1907 р. він був серед майже сотні студентів-українців, які захопили університетський будинок. Вимагали, щоб посвяти студентів здійснювали не тільки польською, а й українською. У вікні вивісили синьо-жовтий прапор. Заколотників арештували. Але ті пригрозили голодуванням, і за чотири дні їх відпустили.

Того ж року відбувалися вибори до Віденського парламенту. У селі Горуцьк Дрогобицького повіту було вбито п'ятьох селян-українців, які протестували проти масових фальсифікацій на користь поляків. У лютому наступного року знову фальсифікації — тепер на виборах до Галицького крайового сейму. У селі Коропець на очах матері й сестри, офіцери багнетами закололи кандидата до сейму селянина 27-річного Марка Каганця.

Більшу частину населення Галичини становили українці. Проте влада у провінції була зосереджена переважно в руках поляків. Галицьке намісництво у 1903 р. очолив граф Анджей Потоцький. Казали, що він почувається у краї, як король. Січинський агітує по селах не голосувати на виборах за поляків. Доходить висновку, що

легальною боротьбою перемоги домогтися годі, й наважується на вбивство Потоцького. Пістолет придбав у крамниці. Вербної неділі пішов до будинку намісництва — теперішньої будівлі Львівської облдержадміністрації. Записався на аудієнцію, аби подати "просьбу про місце". Чекав у черзі. Нарешті секретар покликав його...

Січинський увійшов до кабінету. Потоцький сидів за робочим столом: *"Коли б забачив людину симпатичного обличчя, таке собі батьківське лице, то ще могло б бути*

інакше,"— згадував потім. —"Він глипнув — обличчя зле, червоне. Тип польського шляхтича, міцно збудований і самовпевнений". У дорозі поліцейські намовляли Січинського удати неврівноваженого. Мовляв, так вдасться уникнути смертної кари. Той лишень відмахувався. О четвертій дня над будинками магістрату й намісництва підняли чорні стяги.

Біля пам'ятника Адамові Міцкевичу зібралася велика демонстрація польського населення Львова. Після виступів натовп узявся бити шибки в українських установах і помешканнях. Погроми тривали кілька днів. Розмовляти українською на вулицях було небезпечно.

Перший суд над Січинським розпочався 30 червня 1908 р. До числа присяжних увійшло 12 поляків. Увечері того ж дня вони одноголосно засудили вбивцю до смертної кари через повішення. Згодом вирок скасовано: засудженого мали оглянути психіатри. Лікарі відзначили високий інтелект обвинуваченого, його доброту, лагідність і глибоке відчуження людської недолі та кривди, його гармонію і лад в думках і вчинках. А 15 квітня 1909 р. відбувся другий суд. Присяжні знову вимагали повішення. Ще за три місяці цісарським наказом цей вирок було замінено на 20 років ув'язнення.

В українських селах Галичини найпоширенішим іменем для новонароджених стало Мирослав, а улюбленою приказкою: "Наш Січинський най жие, а Потоцький най гние!". Мирослава Січинського перевезли до тюрми міста Станіславова (нині Івано-Франківськ)...

— Якийсь старий чоловік розкричався на мене, чому я стою в коридорі, а не під стіною, — згадував він. — З канцелярії залунав голос: "Пане, дайте йому спокій, нікуди він від нас не втече". Так собі спокійно, без злоби,

впевнено. Як він то сказав, мені блискавкою через голову пролетіло: "А я таки втечу!" Уже на третій день перебування в тюрмі один із наглядачів-українців переказує Січинському:

— Ніхто відціль ще не втік, але вам ми допоможемо. Лише будьте терпеливі. Може, доведеться чекати рік-два-п'ять.

У в'язниці Мирослав щодня прокидається о п'ятій ранку, лягає о дев'ятій вечора. Дев'ять годин на день працює у столярні. У вільний час вивчає англійську. По неділях читає Достоєвського, Франка, Бжозовського, Ратцеля. Часто спілкується з начальником в'язниці — чехом.

— Тюрму згадую приємніше, ніж перебування у Віденському університеті, — запевняв після звільнення.

Тим часом офіцер австрійської армії Дмитро Вітовський і журналіст Микола Цеглинський планують його втечу. Листопадового вечора у 1911 р. до камери увійшов наглядач і наказав швидко збиратися. Постіль в'язня склав так, ніби там хтось лежить. Біля ліжка поставив черевики.

Січинський вийшов із камери в самій сорочці, аби потім не було закидів у розкраданні державного майна. У півниці переодягнувся в уніформу. Удвох із наглядачем попрямували до виходу, ніби щойно закінчили службу. На вулиці Мирослава переодягнули в селянський одяг і возом вивезли з міста. Кілька місяців він переховувався у прикарпатських селах.

Далі Січинський виїздить спершу до Норвегії, тоді до Швеції. В 1914 р. перебирається до США. Очолював там українські громадські організації, редагував газети. У 1960-х рр. відвідав Україну. Помер 16 березня 1979 р. в будинку для людей похилого віку міста Вестленд, штат Мічиган. Мав 91 рік...

© **Денис МАНДЗЮК, Сергій ЧАПЛИТІН**

«ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ ОТАМАНЩИНИ»

У нас стало дуже популярним говорити про отаманщину...

Коли написані були дисертації і книги, тему підхопили великі і малі журналісти і журналістики, а тоді вона покрученим клубком штампів втрапила двері Міністерств, просторих кабінетів та інших владних установ. Політики завжди харчуються продуктами розкладу ідей науковців. Не те щоб це погано, гірко розуміти скоріше те, що більшість народу перетравлює те, що було конечно пережоване політичним бомондом.

Щодо отаманщини, так феномен цей наділяється негативними якостями. Тому необхідно уважно розкрити її значення в нашій історії. Після початку Лютневої революції у двері селянських хат постукали голод, безладдя і купа змучених демобілізованих чоловіків. Останні принесли з собою зброю, обмундирування, нечисленні військові трофеї і вошей з окопів далеких фронтів. Офіційний Київ вирував маніфестаціями і випускав універсали до світової громадськості. Коли б хтось роз'яснив темним хліборобам значення тих документів, а потім почав робити те, що в них було понаписувано, то можливо отаманщини й не було б...

Всі ми уважно вивчали те, що відбувалося в великому стольному граді Києві. Дати виступів і резолюцій. Хтось прийшов, когось вигнали, але столиця стояла, оперезана електричними вогнями і красивими магазинами. І віриться, що ото і є Україна. І що живе вона вільно, що ходить на мітинги. Бореться з чорносотенцями, підписує звернення, читає вірші, п'є каву з теплим білим хлібом. Оманлива віра!

Справжня Україна ж бо лежала за межами міст. В темряві, яку не пробивав електричний вогонь. Була вона багном весняних шляхів, безкінечними десятинами паруючого чорнозему, степова, ніжна і жорстока земля вбогих очеретяних і солом'яних стріх. Маленькі вікна рідко світилися вогниками каганців, лягали спати рано. На тини хилилися вишні, понад околицями стриміли свічки тополь. Коли виявилось, що в політичному плані нові керманічі є

імпотентами, а в економічному і соціальному щонайменш кастратами (хіба не від того їх дивна лагідність і демократичність), то оця справжня Україна почала витворювати свою квазідержавну систему. Як відомо, суспільна система — аж ніяк не цнотлива дівчина, тому коли один партнер в силу певних власних недоліків не здатний до тісної співпраці вона шукає інші сили, готові взяти її під свій контроль і забезпечити всім необхідним.

Нам одмовлять, що отамани — це антидержавницька сила. Безумовно. Але саме зараз нам цього так не вистачає. Ми ж збираємося валити антинаціональний режим. А режими падають саме під ударами отаманів. Якщо ви під час перегляду останньої версії "Білої гвардії" не відчували симпатії до веселих хлопців у формі синьожупанників — то у вас немає душі. Спалені російські школи, вирізані по живому тілі погони, шалена кіннота, веселі пісні — істинно українські символи. Ми полюбили себе лагідними і ніжними, в межах рідного городу, з серпом і косою, між лугових

трав і маленьких струмочків, полюбили вечорниці та жнива.

Прийшов час полюбити себе шаленими, кривавими і сильними, з шаблями і гвинтівками, з гарматами і списками. Тоді їх псевда визначали прізвиська, які дали родині мешканці рідної сільської вулички, а озброєння — те, на що вони перекували плуги і коси. Шинелями їх

були свитки, а незамінною річчю — шматок хліба на дні торбини. Під час революції отаманщина може бути засобом досягнення мети. Важливо, щоб вчасно знайшлася азіатчина, хмельницькі і наливайки, що візьмуть під свою тверду руку розбуджену отаманами націю і поведуть до світлого майбутнього.

Хуторянський націоналізм — безрадісна тягомотина в руках сопливої інтелігенції. Він же — смертельна зброя в сильних натружених землеробських руках. Їх очолювали бувші офіцери, що вели босоногих хлоп'ят і стари дідів ярами і балками. Їх вів поклик чорної землі. Їх поїли вранішні роси. Вони падали під кручі і могили, а потім сіріли степовими хрестами...

© Реванш ХАРКІВСЬКИЙ

«ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ ФАШИЗМУ»

Сутність економічних теорій фашизму зводиться до теоретичного виправдання економічної політики фашистських держав і формування ідеології фашизму. На формування цих теорій суттєво впливали ідеї Фрідріха Ліста і представників історичної школи в Німеччині, концепція солідаризму француза Луї Дюгі, згідно з якою сутність, функції та цілі буржуазної держави базуються на принципі солідарності всіх членів суспільства. Визначальними були також расова та геополітична доктрини фашизму.

Геополітика — це концепція, що виправдовує будь-яку експансію посиленнями на дані фізичної, економічної, політичної географії та за допомогою ідей мальтузіанства, соціал-дарвінізму, расизму обґрунтовує загарбання чужих територій. У кайзерівській Німеччині головним теоретиком територіальних зазіхань був прихильник географічного детермінізму Франц Ратцель, який сформулював "основні закони просторового зростання держав". У гітлерівській Німеччині особистий радник фюрера Карл Гавсгофер проповідував теорію "справедливого розподілу життєвого простору" на користь "великої Німеччини" і заселяти землі "найвищою німецькою расою". "Фашистські" теоретики вміло використовували праці видатних німецьких філософів — Гегеля, Ніцше, особливо ідеї сильної особистості та сильної влади...

Зазначені чинники, які зумовили розвиток фашистських економічних доктрин, покликали до життя переважно однорідні економічні та політичні теорії. Незалежно від конкретної країни всім подібним теоріям притаманні кілька спільних ознак: економічний націоналізм, апологія економічної та політичної експансії, соціальна "демагогія", непримиренність до демократичного руху.

Одним з елементів економічних теорій фашизму є концепція "корпоративного ладу", спрямована на забезпечення умов класового миру, з одного боку, й мобілізацію матеріальних і фінансових ресурсів "для підготовки до воєнних дій" — з іншого. Було створено централізовану систему, багато в чому подібну до сталінської в ССРСР, але зі значно вищим технічним рівнем і мілітаризацією виробництва. Цікаво, що згідно із законом про працю 1934 р. суспільний устрій Німеччини проголошувалося

"німецьким соціалізмом", робітники — власниками машин і робочих місць, підприємці — власниками підприємств у цілому. Було висунуто гасло: *"Загальне благо вище від приватного!"*, подібне до соціалістичного.

Економічна концепція німецького "фашизму" знайшла відображення також у теорії "третього шляху", започаткованої від Готфріда Федерера, Курта Брінкмана, Германа Баке та інших теоретиків. Вони вважали, що головний шлях світового економічного й політичного розвитку лежить між соціалізмом і капіталізмом, а рух "третьім шляхом" визначають метою всієї нації, що має неекономічний зміст (наприклад, ідея національного суверенітету).

Існування загальнонаціональної мети ліквідує соціальні суперечності всередині господарської системи націонал-соціалізму, побудованої за расовою ознакою. Забезпечення економічної єдності німецької нації покладало на систему терору, усунення з економічного життя країни представників неарійських рас, поширення фашистської ідеології, посилення економічних функцій держави та німецький різновид корпоративізму. У рямцях союзів підприємців найбільші капіталісти повинні були відігравати роль "природних лідерів", або фюрерів.

Відсутність соціальних конфліктів всередині національного господарства, на думку фашистських ідеологів, створювала умови для світових геополітичних змін. У центрі німецької концепції світової економіки був принцип економічного націоналізму, що гарантує економічну самозабезпеченість Німеччини (автаркію). Економічний націоналізм протиставлявся системі міжнародного поділу праці, яка вже склалася і називалася "англійською формою світової економічної експансії" (за термінологією фашистських ідеологів). Ідеологи фашизму розуміли майбутній розвиток світової економіки як насильницьке формування замкнених господарських блоків (просторів), оточених протекціоністськими бар'єрами, що характеризуються расовою однорідністю населення. Економічні блоки повинні були створювати за принципом концентрації сировинних і продовольчих зон навколо міцної індустрійної держави (Німеччини). Обов'язковими елементами економічної

концепції німецького "фашизму" були твердження про потребу боротьби проти "відсоткового рабства", які, по суті, спрямовувалися на відмову від репарацій та інших зобов'язань Німеччини згідно з Версальським договором.

Причиною всіх суперечностей капіталізму проголошували позичковий капітал, а в глобальному розумінні — уряди держав-переможниць у Першій світовій війні, які, за словами німецьких ідеологів, збирають гроші для своїх анонімних хазяїв на Вол-Стріт, у Лондон-Сіті й Парижі. Ідеологи фашизму стверджували, що творчу функцію виконує промисловий капітал лише німецьких підприємців, а не будь-якої іншої нації.

Попри категоричність таких поглядів, їх поділяли не тільки націонал-шовіністи, а й робітники та дрібна буржуазія. Офіційною доктриною італійського фашизму була концепція "корпоративної держави", згідно з якою реалізувати загальнонаціональну мету повинна фашистська держава, яка спирається на систему корпорацій. Корпорація, що функціонує в економічній сфері, повинна відповідати до певних вимог і мати галузеву структуру та керівництво на чолі з представниками фашистської партії, асоціації підприємців і верхівки фашистських "профспілок", а також виконувати рішення Центрального корпоративного органу й мати примусовий загальний характер участі.

Економічна концепція еспанського фашизму дістала назву "національний синдикалізм"; принципово вона не відрізнялася від італійської. В історії економічної думки фашизм був і залишається найреакційнішим політичним напрямком, який відбивав інтереси агресивних і екстремістських сил.

Фашизм виник як реакція на створення соціалістичної держави й у короткий термін здійснив те, чого не могли здійснити інші партії — не змінюючи сутнісних основ капіталістичного ладу, пристосувати стару систему до нових умов. Фашистська

диктатура виконувала двоїсту роль: придушувала комуністично-анархістський революційний рух усередині країни, спрямовуючи населення виконувати потрібні монополіям завдання, та пом'якшувала внутрішні суперечності капіталізму шляхом здійснення зовнішньоекономічної експансії.

Якби фашистський рух не приховував своєї кінцевої мети й від своїх початків стояв за капіталізм, він не знайшов би такої кількості прихильників серед робітничого класу та дрібної буржуазії та був би не потрібний

монополістичній буржуазії. Масовою соціальною основою фашизму був середній клас — дрібна буржуазія міста й села, яка вирізнялася найбільшим патріотизмом.

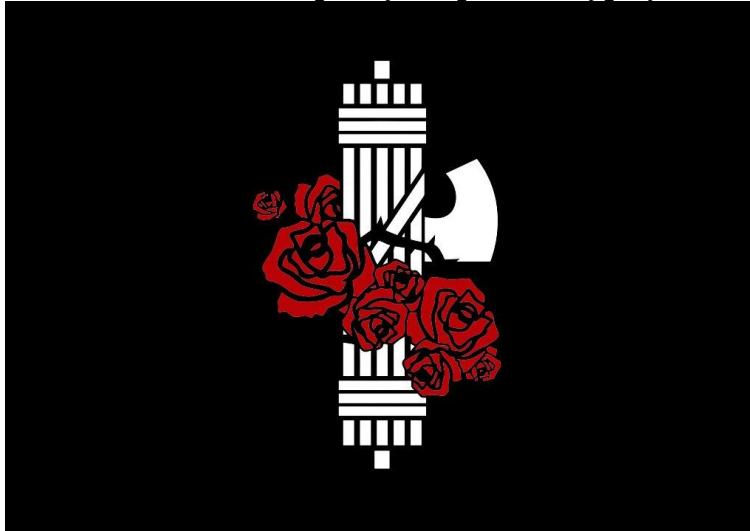
Автори фашистських теорій експлуатували національні почуття й традиції, антимонопольні

настрої, незадоволення буржуазно-парламентським устроєм...

Після Другої світової війни, попри розбиття німецької армії й офіційну відмову від доктрини расизму та геополітики, фашистські концепції дістали дальший розвиток в економічних поглядах ідеологів неофашизму. Неофашизм у своїй основі тепер має реваншизм, прагне помститися за минулі поразки. Неофашисти закликають до створення "тотальної держави", здатної об'єднати економічні інтереси всіх соціальних верств суспільства. Наприклад, західнонімецькі неонацисти, зображуючи "тотальну державу" як втілення "національного духу", зображують її як орган, що забезпечує соціальне партнерство профспілок і асоціацій підприємців на національній основі.

Ідеологи неофашизму висунули також низку принципів економічного націоналізму: скорочення ввозу (імпорту); зменшення обсягів допомоги країнам, що розвиваються; обмеження діяльності чужоземного капіталу на національній території. В сучасній економічній думці неофашистські концепції не посідають провідного місця, але неонацисти є "гідними" продовжувачами справи своїх попередників, і тому на ці концепції слід зважати...

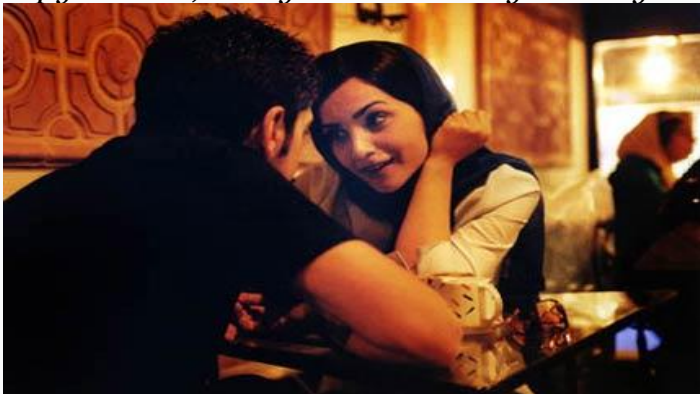
© **Денис КОВАЛЬОВ**

«ВИСОКІ ПОЧУТТЯ»

У затишній ресторації, за чашкою кави, якось мудрували з товаришем над однією перспективною справою. За сусіднім столиком сиділа пара молодят. Дівчину я знав як розумну і порядну доньку пристойних і небідних батьків. Хлопця не знав, але враження він справляв скромної молодой людини.

Дівчині вже сповнилося двадцять п'ять років і, швидше за все, дома їй сказали: "Доцю, грошей хватить, шукай собі порядного хлопця, на статки його не дивись". Доця знайшла і, вже вкотре, переконувала парубка у спільному щасливому майбутньому. Я став вимушеним свідком їхньої бесіди... Він головно мовчав. Вона – говорила. Щиро, впевнено, пишиномовно – малювала картини спільного щасливого майбутнього життя. Одна із фраз, що мені сподобалась: "Тато говорив, що, коли одружимося, то купить нам нову Тойоту".

Я, можливо, й забув би ту бесіду молодят у ресторації та склалося так, що днів за десять був на Хортиці. Сидячи на камені, в урочищі Чорна скеля, згадав що піді мною – Змієва печера, з якою пов'язані певні події в житті Геракла. Коли у нього зникли коні – він їх пішов шукати і дістався країни Гілеї: «...Там в одній печері він знайшов істоту подвійної природи: наполовину вона була дівочою, а наполовину змією: до сідниць її тіло було

жіночим, а нижче – зміїним. Він побачивши її здивувався і спитав її, чи не бачила вона десь його коней, що зникли. Вона тоді відповіла йому, що вони в неї, але вона поверне йому їх, коли він із нею з'єднається... Ледве прокинувся Геракл і почав шукати своїх коней, обійшов усю ту землю і нарешті прибув до країни, яка називається Гілея. І там в одній печері він знайшов істоту подвійної природи: наполовину вона була дівочою, а наполовину змією: до сідниць її тіло було жіночим, а нижче – зміїним. Він побачивши її здивувався і спитав її, чи не бачила вона десь його коней, що зникли. Вона тоді відповіла йому, що вони в неї, але вона поверне йому їх, коли він із нею з'єднається. І Геракл за таку ціну погодився з'єднатися з нею. А вона весь час відкладала повернення йому коней, бо хотіла якнайдовше жити з Гераклом, а він хотів забрати коней і піти геть. Нарешті, вона віддала йому їх і сказала: "Цих коней, що прийшли сюди, заради тебе я врятувала, а ти винагородив мене за мою послугу; від тебе я зачала трьох синів"...».

Проходять тисячоліття, а в житті людини мало що змінюється. Високі почуття стають ще вищими, тільки збільшується кількість кінських сил у пропозиціях. А далі, за пропозиціями, життя...

© Юрко ФОМЕНКО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор - Денис КОВАЛЬОВ

Заступник головного редактора - Анастасія КУЗНЕЦОВА

Технічний редактор - Ревуч СІЧОВИЙ

Консультанти: Олександр ПИСАРЕВСЬКИЙ, Юрій ЯКУБА

Усі ваші відгуки та пропозиції надсилайте нам на електронну поштову скриньку:

м. Січеслав, SichovukInfo@ukr.net, sichovuk.com.ua

Офіційне видання Руху за Гетьманат друкується за сприяння незалежної мережевої інформаційної агенції «Національна Ініціатива»
Щомісячний наклад - 100 примірників. Друк - самвидав.